

ΣΤΕ 810/1996

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ Γ΄

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριο του στις 9 Μαρτίου 1995, με την εξής σύνθεση: Κ. Μ. Χαλαζωνίτης, Αντιπρόεδρος, Πρόεδρος του Γ΄ Τμήματος, Γ. Παπαμεντζελόπουλος, Π. Πικραμμένος, Σύμβουλοι, Μ. Παπαδοπούλου, Α. Σταθάκης, Πάρεδροι, Αντ. Γαϊτάνης, Γραμματέας του Γ΄ Τμήματος.

Γ ι α να δικάσει την από 4 Ιανουαρίου 1995 αίτηση:

τ ο υ Α.Μ...., ο οποίος παρέστη με τους δικηγόρους Πολ. Θωμόπουλο (Α.Μ. 5268) και Α. Δημητρόπουλο (Α.Μ. 5270), που τους διόρισε στο ακροατήριο,

κ α τ ά του Δ.Π..., ο οποίος παρέστη με τους δικηγόρους Ν. Αλιβιζάτο (Α.Μ. 6976) και Μ. Χατζηπροκοπίου (Α.Μ. 5787), που τους διόρισε στο ακροατήριο.

Με την αίτηση αυτή ο αναιρεσείων επιδιώκει να αναιρεθεί η υπ` αριθμ. 660/1994 απόφαση του Διοικητικού Εφετείου Πατρών.

Η εκδίκαση άρχισε με την ανάγνωση της εκθέσεως του Εισηγητή, Παρέδρου Α. Σταθάκη.

Κατόπιν, το δικαστήριο άκουσε τους πληρεξουσίου του αναιρεσείοντος, οι οποίοι ανέπτυξαν και προφορικά τους προβαλλόμενους λόγους αναιρέσεως και ζήτησαν να γίνει δεκτή η αίτηση και τους πληρεξουσίου του αναιρεσιβλήτου, οι οποίοι ζήτησαν την απόρριψή της.

Μετά τη δημόσια συνεδρίαση, το δικαστήριο συνήλθε σε διάσκεψη σε αίθουσα του δικαστηρίου κ α ι ,

Α φ ο ύ μ ε λ έ τ η σ ε τ α σ χ ε τ ι κ ά έ γ γ ρ α φ α

Σ κ έ φ θ η κ ε κ α τ ά τ ο Ν ό μ ο

1. Επειδή, για την άσκηση της υπό κρίση αιτήσεως δεν απαιτείται η καταβολή τελών, ενώ έχει καταβληθεί το νόμιμο παράβολο (υπ` αριθμ. 5558372-3/1995 γραμμάτια παραβόλου). Ως εκ τούτου τα καταβληθέντα αχρεωστήτως τέλη πρέπει να επιστραφούν στον αιτούντα, ανεξαρτήτως της εκβάσεως της δίκης.

2. Επειδή, με την υπό κρίση αίτηση ζητείται παραδεκτώς η αναίρεση της 660/1994 αποφάσεως του Διοικητικού Εφετείου Πατρών. Με την αναιρεσιβαλλομένη απόφαση έγιναν εν μέρει δεκτές οι συνεκδικασθείσες αντίθετες εφέσεις του αναιρεσείοντος και του αναιρεσιβλήτου, μεταρρυθμίστηκε η 114/1994 απόφαση του Διοικητικού Πρωτοδικείου Πύργου και ανακηρύχθηκαν, κατά την επαναληπτική εκλογή

της 23.10.1994 για την ανάδειξη δημοτικών αρχών στον Δήμο Λεχαιών του Νομού Ηλείας, επιτυχών ο συνδυασμός "ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΠΡΟΟΔΕΥΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ" με 1109 έγκυρα ψηφοδέλτια και Δήμαρχος Λεχαιών ο αναιρεσιβλήτος , επιλαχών δε, με 1105 έγκυρα ψηφοδέλτια, ο συνδυασμός "....." με υποψήφιο Δήμαρχο τον αναιρεσεύοντα Με την μεταρρυθμισθείσα απόφαση του Διοικητικού Πρωτοδικείου Πύργου είχαν γίνει εν μέρει δεκτές ένσταση του αναιρεσεύοντος και αντένσταση του αναιρεσιβλήτου και είχαν ανακηρυχθεί, επιτυχών ο συνδυασμός του αναιρεσεύοντος με 1102 έγκυρα ψηφοδέλτια και Δήμαρχος Λεχαιών ο αναιρεσεύων, επιλαχών δε ο συνδυασμός του αναιρεσιβλήτου με 1098 έγκυρα ψηφοδέλτια. Εξ άλλου, κατά την επαναληπτική εκλογή της 23.10.1994, ο συνδυασμός του αναιρεσιβλήτου "ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΠΡΟΟΔΕΥΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ" είχε λάβει 1113 έγκυρα ψηφοδέλτια, ενώ ο συνδυασμός του αναιρεσεύοντος "....." είχε λάβει 1108 έγκυρα ψηφοδέλτια.

3. Επειδή, η παρ. 2 του άρθρου 72 του π.δ/τος 323/1989 "Κωδικοποίηση σε ενιαίο κείμενο νόμου, με τίτλο "Δημοτικός και Κοινοτικός Κώδικας" των ισχυουσών διατάξεων του δημοτικού και κοινοτικού Κώδικα, όπως τροποποιήθηκαν και συμπληρώθηκαν" (ΦΕΚ Α` 146), όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 18 του άρθρου 1 του ν. 1900/1990 (ΦΕΚ Α` 125), ορίζει ότι: "Ο πρόεδρος πρωτοδικών ή ο ειρηνοδίκης εκθέτει τα πρακτικά της εκλογής μαζί με τον πίνακα των αποτελεσμάτων της στο κατάστημα του πρωτοδικείου ή του ειρηνοδικείου επί πέντε ημέρες . . . Στο διάστημα αυτό οι εκλογείς μπορούν . . . να ασκήσουν ενστάσεις κατά του κύρους της", ενώ η παρ. 1 του άρθρου 73γ του ίδιου π.δ/τος, το οποίο προσετέθη με το άρθρο 23 του ανωτέρω ν. 1900/1990, ορίζει ότι: "Για την εκδίκαση των ενστάσεων εφαρμόζονται αναλόγως οι γενικές διαδικαστικές διατάξεις και οι διατάξεις περί εκδικάσεως των ενστάσεων κατά του κύρους των βουλευτικών εκλογών του Νόμ. 345/1976 . . . , όπως ισχύει κάθε φορά. Οπου με τις διατάξεις αυτές γίνεται παραπομπή σε διατάξεις του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, νοούνται οι αντίστοιχες διατάξεις του άρθρ. 4 του Νόμ. 1406/1983. Οι προθεσμίες των άρθρ. 28 και 30 παρ. 1 του Νόμ. 345/1976 είναι τριών ημερών από τη λήξη της προθεσμίας της παρ. 2 του άρθρ. 72.". Εξ άλλου, ο ν. 345/1976 "περί κυρώσεως του Κώδικος περί του κατά το άρθρ. 100 του Συντάγματος Ανωτάτου Ειδικού Δικαστηρίου" (ΦΕΚ Α` 141), ορίζει μεταξύ άλλων, ότι: ". . . Οι . . . λόγοι ενστάσεως δέον να είναι ειδικοί και ωρισμένοι" (άρθρ. 24), ότι εντός της προθεσμίας για την άσκηση ενστάσεως " . . . επιτρέπεται η άσκησις προσθέτων λόγων (άρθρ. 25 παρ. 2), ότι ο καθ` ού η ένσταση δικαιούται να ασκήσει αντένσταση, εντός προθεσμίας τριών ημερών από την πάροδο της προθεσμίας προς άσκηση ενστάσεως, δυνάμενος να επικαλεσθεί οιοδήποτε πραγματικό γεγονός (άρθρ. 28 παρ. 1 ν. 345/1976 και 73γ παρ. 1 π.δ/τος 323/1989), ότι ο ενιστάμενος δικαιούται, εντός της αυτής προθεσμίας, να αντικρούσει εγγράφως την αντένσταση, μη δυνάμενος να προβάλλει νέα πραγματικά γεγονότα (άρθρ. 28 παρ. 2 ν. 345/1976 και 73γ παρ. 1 π.δ/τος 323/1989), ότι νέοι ισχυρισμοί, προβαλλόμενοι από τους διάδικους μετά την πάροδο της τριήμερου προθεσμίας είναι απαράδεκτοι (άρθρ. 28 παρ. 3 ν. 345/1976 και 73γ παρ. 1 π.δ/τος 323/1989), ότι οι διάδικοι οφείλουν να προσκομίσουν στον εισηγητή τρεις ημέρες πριν από τη συζήτηση όλα τα αποδεικτικά στοιχεία των προβαλλομένων ισχυρισμών (άρθρ. 30 παρ. 1 ν. 345/1976 και 73γ παρ. 1 π.δ/τος 323/1989) και ότι το Δικαστήριο "εξετάζει αυτεπαγγέλτως μεν

το παραδεκτόν της ενστάσεως και το βάσιμον των προβαλλομένων λόγων, κατά τα λοιπά δε περιορίζεται εις την εξέτασιν μόνον των υπό των διαδίκων προβαλλομένων λόγων και ισχυρισμών" (άρθρ. 31 παρ. 1 ν. 345/1976). Τέλος, η διάταξη της περιπτώσεως γ του άρθρου 59 του π.δ/τος 323/1989 ορίζει ότι το ψηφοδέλτιο είναι άκυρο και "αν έχουν σημειωθεί σε οποιαδήποτε πλευρά του λέξεις, φράσεις, υπογραμμίσεις, στίγματα ή άλλα σημεία, εφόσον αποτελούν διακριτικά γνωρίσματα που παραβιάζουν με τρόπο προφανή το απόρρητο της ψηφοφορίας".

4. Επειδή, από τις παρατιθέμενες στην προηγούμενη σκέψη διατάξεις συνάγεται ότι οι λόγοι της ενστάσεως, με τους οποίους προβάλλεται η ύπαρξη διακριτικών γνωρισμάτων που καθιστούν ορισμένα ψηφοδέλτια άκυρα, πρέπει να είναι ειδικοί και ορισμένοι, δηλ. αφ' ενός να προσδιορίζουν κατ' αριθμό και εκλογικό τμήμα τα πληττόμενα ψηφοδέλτια, αφ' ετέρου να περιέχουν περιγραφή του πραγματικού, ως προς το προβαλλόμενο διακριτικό γνώρισμα, περαιτέρω δε, πρέπει να προτείνονται με το δικόγραφο της ενστάσεως ή με το εντός της αυτής προθεσμίας κατατιθέμενο δικόγραφο των προσθέτων λόγων (βλ. ΑΕΔ 41/1978, ΣτΕ 2304, 2360, 2369/1991 κ.ά.). Εξ άλλου, από τις ίδιες διατάξεις προκύπτει ότι εαν το πραγματικό ως προς το προβαλλόμενο διακριτικό γνώρισμα έχει περιγραφεί εσφαλμένα στο δικόγραφο της ενστάσεως, η διόρθωση της εσφαλμένης περιγραφής, εφ' όσον έχει ως αποτέλεσμα τη μεταβολή της πραγματικής βάσεως του προβαλλομένου λόγου, επιτρέπεται να γίνει μόνον με εμπροθέσμως κατατιθέμενο δικόγραφο προσθέτων λόγων, όχι δε με υπόμνημα, με το οποίο επιτρέπεται είτε η ανάπτυξη ισχυρισμών προβληθέντων ήδη με το δικόγραφο της ενστάσεως ή με αυτό των προσθέτων λόγων είτε η διόρθωση προφανών γραφικών ή αριθμητικών παραδρομών της ενστάσεως ή των προσθέτων λόγων (πρβλ. ΑΕΔ 41, 49/1978 πρβλ. ΣτΕ 2304, 2360, 2369/1991). Τέλος, από τις ανωτέρω διατάξεις συνάγεται ότι τα δικαστήρια της ουσίας έχουν την εξουσία να ελέγξουν μόνον τα πληττόμενα με την ένσταση ψηφοδέλτια και αποκλειστικώς εν όψει των διακριτικών γνωρισμάτων που προβάλλονται με τους λόγους του δικογράφου της ενστάσεως και αυτού των προσθέτων λόγων (βλ. ΣτΕ 2360/1991, 3385/1990).

5. Επειδή, στην προκειμένη περίπτωση, όπως προκύπτει από την αναιρεσιβαλλομένη απόφαση και τα λοιπά διαδικαστικά έγγραφα, το Διοικητικό Πρωτοδικείο Πύργου, με την 114/1994 απόφασή του, έκρινε ως άκυρα, μεταξύ άλλων, τα εξής ψηφοδέλτια του συνδυασμού του αναιρεσιβλήτου: α) τα υπ' αρ. 234 και 252 ψηφοδέλτια του 64ου εκλογικού τμήματος, διότι φέρουν στην οπισθία όψη των, το μεν υπ' αρ. 234 ψηφοδέλτιο "μία μπλέ ευμεγέθη ευθεία γραμμή μήκους 6,5 εκ.", το δε υπ' αρ. 252 ψηφοδέλτιο "μία μπλέ ευθεία γραμμή μήκους 6 εκ." περί των ψηφοδελτίων αυτών ο αναιρεσειών είχε προβάλει με την ένστασή του ότι φέρουν "αρκετά στίγματα μελάνης στο πίσω μέρος", ενώ με το από 8.11.1994 υπόμνημα προέβαλε ότι "το ορθόν είναι ότι φέρουν μπλέ ευθείες γραμμές" β) το υπ' αρ. 193 ψηφοδέλτιο του 60ου εκλογικού τμήματος, διότι φέρει "δύο μικρές ανισομεγέθεις παράλληλες γραμμές στο πίσω αριστερό κάτω μέρος του" ως προς το ψηφοδέλτιο αυτό ο αναιρεσειών είχε προβάλει με την ένστασή του ότι φέρει "στο πίσω μέρος μία μπλέ γραμμή και πάνω, πίσω αριστερά ένα φαιό σημείο", ενώ με το από 10.11.1994 υπόμνημα προέβαλε ότι φέρει "δύο διακριτικά σημεία, στην

πίσω πλευρά αριστερά και προς τα κάτω γραμμή μπλέ 1 εκ. περίπου, στην εμπρόσθια πλευρά δε στην αριστερή άκρη στο ύψος μεταξύ των λέξεων ΔΗΜΟΣ και ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟΣ φαιό σημείο" γ) το υπ` αρ. 350 ψηφοδέλτιο του 64ου εκλογικού τμήματος, διότι φέρει "μία μπλέ ευμεγέθη ευθεία γραμμή στο πίσω άνω δεξιό μέρος μήκους 6 εκ." για το ψηφοδέλτιο αυτό ο αναιρεσείων με την ένστασή του είχε προβάλει ότι φέρει "σημείο γραμμή με στυλό στο πίσω μέρος", ενώ με το από 10.11.1994 υπόμνημα ότι φέρει "έντονα τονισμένη μπλέ γραμμή στο πίσω δεξιά και προς τα πάνω μέρος του" δ) τα υπ` αρ. 1, 188 και 208 ψηφοδέλτια του 63ου εκλογικού τμήματος, διότι το κάθε ένα από αυτά φέρει "έντονη κηλίδα με μπλέ μελάνι στο πίσω μέρος" για τα ψηφοδέλτια αυτά ο αναιρεσείων είχε προβάλει με την ένσταση ότι φέρουν το υπ` αριθ. 1 "στίγματα στο πίσω μέρος", το υπ` αριθ. 188 "στίγμα στο πίσω μέρος και το υπ` αριθ. 208 "στίγμα πίσω πάνω δεξιά", ενώ με το από 10.11.1994 υπόμνημα προέβαλε ότι φέρουν το υπ` αριθ. 1 "χαρακτηριστικό μπλέ στίγμα στο πίσω μέρος", το υπ` αριθ. 188 "στην επάνω πίσω πλευρά στίγμα με μπλέ στυλό" και το υπ` αριθ. 208 "μεγάλο μπλέ στίγμα στην πίσω επάνω και δεξιά πλευρά". Ο αναιρεσιβλήτος άσκησε έφεση κατά της αποφάσεως του διοικητικού πρωτοδικείου, προέβαλε δε, αφ` ενός μεν ότι τα σημεία επί των ανωτέρω ψηφοδελτίων ετέθησαν σκοπίμως μετά την εξαγωγή του αποτελέσματος της εκλογής, προκειμένου να επιφέρουν ακυρότητα των ψηφοδελτίων αυτών, αφ` ετέρου δε, ότι το διοικητικό πρωτοδικείο ήλεγξε και ακύρωσε τα ανωτέρω ψηφοδέλτια για πλημμέλειες, οι οποίες δεν προεβλήθησαν καν ή προεβλήθησαν απαραδέκτως για πρώτη φορά με τα υπομνήματα του ενισταμένου και ήδη αναιρεσειόντος. Το διοικητικό εφετείο, με την αναιρεσιβαλλομένη απόφαση, έκρινε ότι το διοικητικό πρωτοδικείο, κατά τον έλεγχο του κύρους των ανωτέρω ψηφοδελτίων, υπερέβη τα όρια της εξουσίας του, διότι ήλεγξε και ακύρωσε τα ψηφοδέλτια αυτά για πλημμέλειες διαφορετικές από αυτές που προεβλήθησαν με την ένσταση του ήδη αναιρεσειόντος με την αιτιολογία αυτή, το διοικητικό εφετείο εξαφάνισε τα κεφάλαια της πρωτοδικού αποφάσεως, που αφορούσαν τα ανωτέρω ψηφοδέλτια, ήλεγξε τα ψηφοδέλτια αυτά επί τη βάση των διακριτικών γνωρισμάτων που περιγράφονται αποκλειστικώς στο δικόγραφο της ενστάσεως, κρίνοντας ότι όλοι οι ισχυρισμοί που προτείνονται με τα υπομνήματα επί της ενστάσεως προβάλλονται απαραδέκτως και απεφάνθη ότι τα επίδικα ψηφοδέλτια δεν φέρουν τα διακριτικά γνωρίσματα που περιγράφονται στο δικόγραφο της ενστάσεως του ήδη αναιρεσειόντος με την αιτιολογία αυτή, έκρινε τα ψηφοδέλτια αυτά ως έγκυρα, εθεώρησε δε ως αλυσιτελή την έρευνα του λόγου της εφέσεως περί νοθείας των ψηφοδελτίων αυτών.

6. Επειδή, προβάλλεται ότι ο περί νοθείας των ανωτέρω ψηφοδελτίων ισχυρισμός προεβλήθη απαραδέκτως, για πρώτη φορά με την έφεση του ήδη αναιρεσιβλήτου και, συνεπώς, το Διοικητικό Εφετείο ώφειλε να τον απορρίψει ως απαράδεκτο. Ο προβαλλόμενος λόγος αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί, διότι δεν αναφέρεται σε σφάλμα της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, η οποία θεώρησε ως αλυσιτελή την έρευνα του περί νοθείας των ψηφοδελτίων λόγου, επειδή ήλεγξε την κρίση του διοικητικού πρωτοδικείου περί του κύρους των ψηφοδελτίων αυτών, εν όψει άλλου λόγου εφέσεως, τον οποίον έκρινε ως βάσιμο.

7. Επειδή προβάλλεται ότι η αποδοθείσα από το

διοικητικό εφετείο πλημμέλεια στην απόφαση του διοικητικού πρωτοδικείου δεν προεβλήθη με το δικόγραφο της εφέσεως του ήδη αναιρεσιβλήτου, ως αυτοτελής λόγος εφέσεως, αλλ' ότι, απλώς, μεταξύ των επιχειρημάτων προς ενίσχυση του περί νοθείας των ανωτέρω ψηφοδελτίων λόγου της εφέσεως, επεκαλέσθη ο εκκαλών και ήδη αναιρεσιβλήτος και την διαφορά, την οποία εμφανίζουν τα προβαλλόμενα με την ένσταση του ήδη αναιρεσειόντος διακριτικά γνωρίσματα από αυτά, τα οποία προβάλλονται με τα υπομνήματα. Ο λόγος αναιρέσεως αυτός πρέπει να απορριφθεί ως στηριζόμενος επί εσφαλμένης προϋποθέσεως, διότι με το δικόγραφο της εφέσεως του αναιρεσιβλήτου προεβλήθη ρητώς και σαφώς, ως αυτοτελής λόγος εφέσεως, η πλημμέλεια η οποία απεδόθη από το διοικητικό εφετείο στην πρωτόδικο απόφαση.

8. Επειδή, προβάλλεται ότι ο αναιρεσιβλήτος, δια της προβολής, με το δικόγραφο της εφέσεώς του, του ισχυρισμού ότι τα υπάρχοντα επί των ανωτέρω ψηφοδελτίων σημεία είναι προϊόντα νοθείας, ομολογεί την ύπαρξη των σημείων αυτών και ότι το διοικητικό εφετείο ώφειλε να εκτιμήσει την ομολογία αυτή παραθέτοντας ειδική αιτιολογία. Ο λόγος όμως αυτός πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος, αφ' ενός μεν διότι η παραδοχή εκ μέρους του αναιρεσιβλήτου, της υπάρξεως σημείων επί των ψηφοδελτίων δεν συνιστά ομολογία ότι τα σημεία αυτά αποτελούν διακριτικά γνωρίσματα, αφ' ετέρου δε διότι ο χαρακτηρισμός των σημείων αυτών ως διακριτικών γνωρισμάτων αποτελεί νομικό ζήτημα και, συνεπώς, δεν δύναται κατά νόμο να αποτελέσει αντικείμενο ομολογίας.

9. Επειδή, από την αντιπαραβολή της πρωτοδίκου αποφάσεως προς το δικόγραφο της ενστάσεως του ήδη αναιρεσειόντος και τα επ' αυτού υπομνήματα, το περιεχόμενο των οποίων παρατίθεται σε προηγούμενη σκέψη, προκύπτει ότι το διοικητικό πρωτοδικείο εθεώρησε ως άκυρο το υπ' αρ. 193 ψηφοδέλτιο του 60ου εκλογικού τμήματος για διακριτικό γνώρισμα, το οποίο, κατά το πραγματικό του, δεν προσδιορίσθηκε από τον αναιρεσειόντα, αφού αυτός, με το δικόγραφο της ενστάσεως προβάλλει και περιγράφει δύο, διάφορα κατά το πραγματικό, διακριτικά γνωρίσματα. Εν όψει αυτού, το διοικητικό πρωτοδικείο παρέβη τις διατάξεις που παρατίθενται σε προηγούμενη σκέψη και ορθά, επομένως, το διοικητικό εφετείο, με την αναιρεσιβαλλομένη απόφαση, εξαφάνισε την κρίση της πρωτοδίκου αποφάσεως περί ακυρότητας του ανωτέρω ψηφοδελτίου, ο δε περί του αντιθέτου προβαλλόμενος λόγος αναιρέσεως πρέπει ν' απορριφθεί ως αβάσιμος.

10. Επειδή, περαιτέρω, το διοικητικό πρωτοδικείο εθεώρησε ως άκυρα τα υπ' αρ. 234 και 252 ψηφοδέλτια του 64ου εκλογικού τμήματος για διακριτικά γνωρίσματα, τα οποία, κατά το πραγματικό των προσδιορίσθησαν για πρώτη φορά, με το από 8.11.1994 υπόμνημα του ήδη αναιρεσειόντος, ενώ στο δικόγραφο της ενστάσεως προεβάλλετο, για τα ίδια ψηφοδέλτια, άλλο, διάφορο, κατά το πραγματικό διακριτικό γνώρισμα. Η προβολή, όμως, νέων διακριτικών γνωρισμάτων με το υπόμνημα ήταν απαράδεκτη και, συνεπώς, ορθά το διοικητικό εφετείο εξαφάνισε, κατά το μέρος αυτό, την πρωτόδικη απόφαση, ο δε λόγος αναιρέσεως, με τον οποίο προβάλλεται ότι δια του ανωτέρω υπομνήματος διορθώθηκε παραδεκτώς η εσφαλμένη, λόγω γραφικών παραδρομών, περιγραφή του αυτού με το προβαλλόμενο στο δικόγραφο της ενστάσεως διακριτικού

γνωρίσματος, πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος, διότι, όπως εκτίθεται σε προηγούμενη σκέψη, με το υπόμνημα επιτρέπεται η διόρθωση προφανών γραφικών ή αριθμητικών παραδρομών της ενστάσεως, όχι όμως η μεταβολή της πραγματικής βάσεως του προβαλλομένου με την ένσταση λόγου, όπως συμβαίνει στην προκειμένη περίπτωση.

11. Επειδή, εξ άλλου, από την αντιπαραβολή της πρωτοδίκου αποφάσεως προς τα διαδικαστικά έγγραφα της δίκης ενώπιον του διοικητικού πρωτοδικείου, προκύπτει ότι τα σημεία, τα οποία εθεώρησε το διοικητικό πρωτοδικείο ως διακριτικά γνωρίσματα επί του υπ` αρ. 350 ψηφοδελτίου του 64ου εκλογικού τμήματος και επί των υπ` αρ. 1, 188 και 208 ψηφοδελτίων του 63ου εκλογικού τμήματος προσδιορίστησαν πλήρως, κατά το πραγματικό των, με το δικόγραφο της ενστάσεως (βλ. σκέψη υπ` αρ. 5 της παρούσης) και, συνεπώς, η αντίθετη κρίση του διοικητικού εφετείου δεν αιτιολογείται νομίμως. Ειδικώς δε, η κρίση του διοικητικού εφετείου, ότι το διακριτικό γνώρισμα, ένεκα του οποίου θεωρήθηκαν ως άκυρα, με την πρωτόδικη απόφαση, τα υπ` αριθ. 1, 188 και 208 ψηφοδέλτια του 63ου εκλογικού τμήματος είναι διαφορετικό από το διακριτικό γνώρισμα που προεβλήθη και περιεγράφη με την ένσταση του ήδη αναιρεσιόντος, αντίκειται και προς τα διδάγματα της λογικής και της κοινής πείρας, κατά τα οποία, με τις λέξεις "στίγμα" και "κηλίδα" είναι δυνατή η περιγραφή και απόδοση του ίδιου πράγματος. Για τους λόγους αυτούς, οι οποίοι προβάλλονται βάσιμα, η υπό κρίση αίτηση αναιρέσεως πρέπει να γίνει δεκτή, να αναιρεθεί η προσβαλλομένη απόφαση, κατά τα αντίστοιχα κεφάλαια αυτής, η δε υπόθεση να αναπεμφθεί στο δικαστήριο που εξέδωσε την αναιρεθείσα απόφαση, το οποίο οφείλει να αποφανθεί επί του παραδεκτού και του βασίμου του ετέρου λόγου της εφέσεως, όσον αφορά τα ψηφοδέλτια υπ` αρ. 350 του 64ου εκλογικού τμήματος, 1, 188 και 208 του 63ου εκλογικού τμήματος και εαν μιν τον κάνει δεκτό να εξαφανίσει τις αντίστοιχες κρίσεις της πρωτοδίκου αποφάσεως και να απορρίψει τους σχετικούς με τα ψηφοδέλτια αυτά λόγους της ενστάσεως, εαν δε τον απορρίψει, είτε ως απαράδεκτο είτε ως αβάσιμο, να εξετάσει εαν τα προβαλλόμενα με την ένσταση του αναιρεσιόντος σημεία επί των ανωτέρω τεσσάρων ψηφοδελτίων ένεκα των οποίων το διοικητικό πρωτοδικείο τα έκρινε ως άκυρα συνιστούν ή όχι διακριτικά γνωρίσματα. Αν και κατά τη γνώμη του Συμβούλου Π. Πικραμμένου, οι λόγοι αναιρέσεως που αναφέρονται στα υπ` αρ. 1, 188 και 208 ψηφοδέλτια του 63ου εκλογικού τμήματος θα έπρεπε ν` απορριφθούν ως αβάσιμοι. Αυτό δε διότι, κατά την έννοια της παρατεθείσης ανωτέρω διατάξεως της περιπτ. γ` του άρθρου 59 του π.δ/τος 323/1989, με τις λέξεις "στίγμα" και "κηλίδα" δεν είναι δυνατό να θεωρηθεί ότι περιγράφεται το ίδιο πραγματικό (χαρακτηριστικό γνώρισμα), εφ` όσον η διάταξη αυτή αναφέρεται, μεταξύ των διαφόρων χαρακτηριστικών γνωρισμάτων, ρητώς και ειδικώς μόνον στο "στίγμα" ενώ η "κηλίδα" περιέχεται προφανώς στην φράση "άλλα σημεία".

12. Επειδή, το Διοικητικό Πρωτοδικείο Πύργου, με την 114/1994 απόφασή του έκρινε ως άκυρα και τα υπ` αρ. 7 και 10 ψηφοδέλτια του συνδυασμού του αναιρεσιβλήτου, που εξήχθησαν στο 64ο εκλογικό τμήμα, διότι "στο επάνω δεξιά μέρος τους καθώς και κάτω στο μέσον έχουν ευμεγέθη σχισίματα" ο αναιρεσιών με την ένστασή του είχε προβάλει ότι τα ανωτέρω ψηφοδέλτια φέρουν "επάνω δεξιά ευμέγεθες

σχίσσιμο", ενώ με τα από 8 και 10.11.1994 υπομνήματα προέβαλε, για τα ίδια ψηφοδέλτια, ότι "είναι σχισμένα με ευμεγέθεις σχισμές όχι μόνο στο πάνω μέρος αλλά και κάτω δεξιά". Ο αναιρεσιβλήτος με την έφεσή του κατά της πρωτοδικού αποφάσεως προέβαλε αφ' ενός μεν ότι τα ανωτέρω σχίσματα προεκλήθησαν σκοπίμως μετά την εξαγωγή των ψηφοδελτίων από τους φακέλους, προκειμένου να επιφέρουν την ακυρότητά των, αφ' ετέρου δε ότι το διοικητικό πρωτοδικείο ήλεγξε και ακύρωσε τα ανωτέρω ψηφοδέλτια για πλημμέλειες οι οποίες δεν προεβλήθησαν με την ένσταση του ήδη αναιρεσειόντος. Το διοικητικό εφετείο, με την αναιρεσιβαλλομένη απόφαση, εδέχθη ότι το σχίσσιμο στο επάνω δεξιό μέρος των ανωτέρω ψηφοδελτίων που κρίθηκε ως διακριτικό γνώρισμα, προεβλήθη με την ένσταση του ήδη αναιρεσειόντος και, συνεπώς, το πρωτοβάθμιο δικαστήριο δεν υπερέβη την δικαιοδοσία του εξετάζοντας πλημμέλεια μη προβληθείσα, περαιτέρω, όμως έκρινε ότι το σχίσσιμο αυτό δεν συνιστά διακριτικό γνώρισμα αλλά, κατά τα διδαγμάτα της λογικής και της κοινής πείρας, προεκλήθη κατά το άνοιγμα των φακέλων που περιείχαν τα ανωτέρω ψηφοδέλτια, με τις σκέψεις δε αυτές έκρινε τα ψηφοδέλτια ως έγκυρα, την έρευνα δε του λόγου της εφέσεως περί νοθεύσεως αυτών ως αλυσιτελή. Με την υπό κρίση αίτηση προβάλλεται ότι εσφαλμένως το διοικητικό εφετείο απεφάνθη ότι τα ανωτέρω ψηφοδέλτια εκρίθησαν άκυρα από το διοικητικό πρωτοδικείο για πλημμέλειες, οι οποίες δεν προεβλήθησαν με την ένσταση του ήδη αναιρεσειόντος. Ο λόγος όμως αυτός είναι απορριπτέος ως στηριζόμενος σε εσφαλμένη προϋπόθεση, διότι, όπως προκύπτει από την αναιρεσιβαλλομένη απόφαση, το διοικητικό εφετείο εδέχθη ακριβώς το αντίθετο. Περαιτέρω, με την υπό κρίση αίτηση προβάλλεται ότι κατά παράβαση του νόμου και με ανεπαρκή αιτιολογία το διοικητικό εφετείο έκρινε ότι η προβληθείσα πλημμέλεια επί των ανωτέρω ψηφοδελτίων δεν αποτελεί διακριτικό γνώρισμα. Ο λόγος αυτός όμως πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος, διότι η εκτιθέμενη στην προηγούμενη σκέψη αιτιολογία είναι κατ' αρχήν νόμιμη και επαρκής, ο δε αναιρεσειών δεν ισχυρίζεται ότι είχε προβάλει ειδικότερους ισχυρισμούς, οι οποίοι έχρηζαν ειδικής απαντήσεως εκ μέρους του δικαστηρίου της ουσίας.

13. Επειδή, προβάλλεται ότι ενώ το διοικητικό εφετείο, εξετάζοντας την έφεση του αναιρεσιβλήτου και στηριζόμενο στην διαφορετική λεκτική περιγραφή των διακριτικών σημείων επί των ανωτέρω ψηφοδελτίων, μεταξύ της ενστάσεως του αναιρεσειόντος και της πρωτοδικού αποφάσεως, έκρινε ότι το διοικητικό πρωτοδικείο εθεώρησε ως άκυρα τα ψηφοδέλτια αυτά για πλημμέλειες οι οποίες δεν προεβλήθησαν, αντιθέτως, το ίδιο δικαστήριο, συνεκδικάζοντας την αντίθετη έφεση του αναιρεσειόντος και ειδικότερα τους λόγους αυτής που προεβλήθησαν κατά της κρίσεως του διοικητικού πρωτοδικείου ως προς τα ψηφοδέλτια του συνδυασμού του αναιρεσειόντος υπ' αρ. 152 και 241 του 64ου εκλογικού τμήματος έκρινε ότι ορθώς το πρωτοβάθμιο δικαστήριο τα εθεώρησε ως άκυρα, παραβιάζοντας με την κρίση του αυτή, την κατοχυρωμένη από το Σύνταγμα αρχή της ισότητας (άρθρο 4 παρ. 1), διότι και στην περίπτωση των ψηφοδελτίων αυτών υφίσταται διαφορετική λεκτική περιγραφή των διακριτικών σημείων μεταξύ της αντενστάσεως του αναιρεσιβλήτου και της πρωτοδικού αποφάσεως. Όμως, ο ισχυρισμός αυτός πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτος, διότι, όπως διατυπώνεται, δεν συνιστά λόγο αναιρέσεως, από τους περιοριστικώς αναφερομένους στην διάταξη του άρθρου 56 παρ. 1 του π.δ/τος 18/1989 (ΦΕΚ Α 8), εφ' όσον με αυτόν δεν προβάλλεται ότι η

κρίση της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως επί των προβληθέντων λόγων της εφέσεως του ήδη αναιρεσιόντος το περιεχόμενο των οποίων, άλλωστε, δεν αναφέρεται στο δικόγραφο της αιτήσεως αναιρέσεως είναι πλημμελής, είτε διότι παραβίασε τον ουσιαστικό νόμο που διέπει το επίδικο ζήτημα είτε διότι παρεβίασε τις δικονομικές διατάξεις που διέπουν την ενώπιον του δικαστηρίου της ουσίας δίκη, αλλ' αντιθέτως, προβάλλεται ότι η κρίση της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως είναι πλημμελής, διότι είναι αντίθετη από την κρίση, την οποία εξέφερε το ίδιο δικαστήριο επί παρομοίου ζητήματος στα πλαίσια άλλης υποθέσεως, γεγονός όμως, το οποίο δεν είναι ικανό καθ' εαυτό να οδηγήσει σε αναίρεση της προσβαλλομένης αποφάσεως, εαν αυτή δεν είναι πλημμελής, υπό την ανωτέρω εκτεθείσα έννοια.

14. Επειδή, κατά το άρθρο 58 του π.δ/τος 323/1989, όπως τροποποιήθηκε από το άρθρο 2 παρ. 2 του ν. 1900/1990, το οποίο ορίζει το περιεχόμενο των ψηφοδελτίων που χρησιμοποιούνται στις δημοτικές και κοινοτικές εκλογές, ο εκλογέας μπορεί να εκφράσει την προτίμησή του υπέρ ενός ή δύο ή τριών, το πολύ, υποψηφίων, ανάλογα με τις διακρίσεις της διατάξεως ψηφοδέλτιο που φέρει περισσότερους σταυρούς προτιμήσεως από τους κατά περίπτωση οριζόμενους θεωρείται έγκυρο, δεν λαμβάνεται όμως υπ' όψη κανένας σταυρός προτιμήσεως (παρ. 3) η προτίμηση του εκλογέα εκφράζεται με σταυρό που σημειώνεται με μολύβι μαύρης ή κυανής αποχρώσεως δίπλα στο ονοματεπώνυμο του υποψηφίου σταυρός προτιμήσεως που έχει σημειωθεί με διαφορετικό τρόπο θεωρείται ότι δεν είναι γραμμένος και η εγκυρότητα του ψηφοδελτίου ελέγχεται σύμφωνα με την διάταξη της περιπτώσεως γ' του άρθρου 59 (παρ. 4) για τον υποψήφιο δήμαρχο και τον υποψήφιο πρόεδρο της κοινότητας δεν χρειάζεται σταυρός προτιμήσεως και αν σημειωθεί δεν συνεπάγεται ακυρότητα του ψηφοδελτίου (παρ. 5). Εξ άλλου, κατά το άρθρο 70 του ίδιου π.δ/τος, στους δήμους και τις κοινότητες που έχουν περισσότερους από πέντε χιλιάδες κατοίκους, εαν κανένας συνδυασμός δεν συγκεντρώσει την απόλυτη πλειοψηφία, που απαιτεί το άρθρο 65 παρ. 1 του ανωτέρω π.δ/τος, η ψηφοφορία επαναλαμβάνεται την επομένη Κυριακή μεταξύ μόνον των υποψηφίων δημάρχων ή προέδρων κοινοτήτων των δύο συνδυασμών που έλαβαν τα περισσότερα έγκυρα ψηφοδέλτια επιτυχών θεωρείται ο υποψήφιος δήμαρχος ή πρόεδρος κοινότητας που ο συνδυασμός του συγκέντρωσε στην επαναληπτική ψηφοφορία την απόλυτη πλειοψηφία ολόκληρου του αριθμού των εγκύρων ψηφοδελτίων (παρ. 1) οι τακτικοί και αναπληρωματικοί σύμβουλοι εκλέγονται σύμφωνα με τους σταυρούς προτιμήσεως που έλαβε καθένας κατά την πρώτη ψηφοφορία (παρ. 9).

15. Επειδή, κατά την έννοια των ανωτέρω διατάξεων του π.δ/τος 323/1989, σε συνδυασμό προς την διάταξη της περιπτώσεως γ' του άρθρου 59 του ίδιου π.δ/τος, η οποία παρατίθεται σε προηγούμενη σκέψη, σε περίπτωση επαναληπτικής ψηφοφορίας η εκλογή διεξάγεται μεταξύ των υποψηφίων δημάρχων ή προέδρων κοινότητας των δύο πρώτων συνδυασμών, χωρίς να απαιτείται η σημείωση σταυρού προτιμήσεως στα ψηφοδέλτια είτε υπέρ αυτών είτε υπέρ των υποψηφίων συμβούλων. Η σημείωση, όμως, σταυρού προτιμήσεως, αν και δεν απαιτείται, δεν επιφέρει, αυτή μόνη, ακυρότητα των ψηφοδελτίων στα οποία τέθηκε, παρά μόνο στην περίπτωση κατά την οποία, κατά την κρίση της εφορευτικής επιτροπής και τελικώς του δικαστηρίου, ο σταυρός σημειώθηκε με πρόθεση ν' αποτελέσει

διακριτικό γνώρισμα, το οποίο παραβιάζει το απόρρητο της ψηφοφορίας (ΣΤΕ 1455/1987).

16. Επειδή, στην προκειμένη περίπτωση, όπως προκύπτει από την αναιρεσιβαλλομένη απόφαση, κατά την επαναληπτική εκλογή της 23.10.1994, 15 ψηφοδέλτια του συνδυασμού του αναιρεσιβλήτου έφεραν σταυρό προτιμήσεως, και συγκεκριμένα: 8 υπέρ του μοναδικού υποψηφίου παρέδρου συνοικισμού, εξαχθέντα ανά ένα στα εκλογικά τμήματα 61ο, 62ο και 66ο, δύο στο 64ο εκλογικό τμήμα και τρία στο 65ο εκλογικό τμήμα, 2 υπέρ του υποψηφίου δημοτικού συμβούλου,, εξαχθέντα ανά ένα στα 62ο και 63ο εκλογικά τμήματα, 3 υπέρ του υποψηφίου δημοτικού συμβούλου,, εξαχθέντα τα δύο στο 66ο και το τρίτο στο 63ο εκλογικό τμήμα, 1 υπέρ του υποψηφίου δημοτικού συμβούλου,, εξαχθέν στο 60ο εκλογικό τμήμα και 1 υπέρ του υποψηφίου δημοτικού συμβούλου,, εξαχθέν στο 62ο εκλογικό τμήμα. Ο αναιρεσείων, τόσο με την ένσταση όσο και με την έφεση προέβαλε ότι οι σταυροί στα ανωτέρω ψηφοδέλτια συνιστούν διακριτικά γνωρίσματα, αφ' ενός μεν λόγω της καντανομής των σε πολλούς υποψηφίους και σε διαφορετικά εκλογικά τμήματα, αφ' ετέρου δε διότι η σταυροδοσία δεν δύναται, κατά τα διδάγματα της κοινής πείρας, να αποδοθεί σε άγνοια των ψηφοφόρων, αφού, κατά την μεταξύ των δύο ψηφοφοριών εβδομάδα, έλαβε χώρα συνεχής και συστηματική ενημέρωση του εκλογικού σώματος από τον τύπο και τα ραδιοτηλεοπτικά μέσα, ότι κατά την επαναληπτική ψηφοφορία δεν απαιτείται η σημείωση σταυρού προτιμήσεως, τέλος δε, ειδικώς ως προς τα 8 ψηφοδέλτια που έφεραν σταυρό προτιμήσεως υπέρ του μοναδικού υποψηφίου παρέδρου συνοικισμού, ο αναιρεσείων προέβαλε ότι οι σταυροί αυτοί συνιστούν οπωσδήποτε διακριτικά γνωρίσματα, αφού κατά την πρώτη ψηφοφορία, ο ανωτέρω έλαβε μόλις ένα σταυρό προτιμήσεως και τούτο διότι το εκλογικό σώμα ε γνώριζε ότι, ως μοναδικός υποψήφιος πάρεδρος, δεν χρειάζεται σταυρό προτιμήσεως προκειμένου να εκλεγεί. Με την αναιρεσιβαλλομένη απόφαση εκρίθη ότι οι σημειωθέντες κατά την επαναληπτική εκλογή σταυροί προτιμήσεως δεν αποτελούν διακριτικά γνωρίσματα των αντιστοιχών ψηφοδελτίων, που παραβιάζουν το απόρρητο της ψηφοφορίας, αφού από την ύπαρξή τους και μόνον δεν είναι δυνατόν να διαπιστωθεί η ταυτότητα των εκλογέων, δεδομένου ότι, κατά κανόνα, στο ίδιο εκλογικό τμήμα ευρέθησαν περισσότερα του ενός ψηφοδέλτια με σταυρό στο όνομα του ίδιου υποψηφίου περαιτέρω, με την αναιρεσιβαλλομένη απόφαση εκρίθη ότι η σημείωση των σταυρών προτιμήσεως οφείλεται σε άγνοια, απροσεξία ή εθισμό των εκλογέων, παρά την σχετική ενημέρωση, τέλος δε, ως προς τα ψηφοδέλτια με σταυρό προτιμήσεως στον υποψήφιο πάρεδρο συνοικισμού, με την αναιρεσιβαλλομένη απόφαση εκρίθη ότι η απόκλιση μεταξύ της πρώτης και της επαναληπτικής ψηφοφορίας οφείλεται στην ποσοτική και ποιοτική διαφοροποίηση του εκλογικού σώματος. Η κρίση αυτή της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως στηρίζεται σε ορθή ερμηνεία και εφαρμογή του νόμου και των διδαγμάτων της κοινής πείρας, περαιτέρω δε, είναι ειδικώς αιτιολογημένη, εφ' όσον απαντά με ρητές σκέψεις σε όλους τους προβληθέντες ισχυρισμούς, ακόμη δε και στα επιχειρήματα. Συνεπώς, ο λόγος αναιρέσεως, με τον οποίο προβάλλεται ότι η αναιρεσιβαλλομένη απόφαση δεν αιτιολογεί νομίμως και επαρκώς την κρίση της, πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος, ενώ ο ισχυρισμός που προβάλλεται στα πλαίσια

του ίδιου λόγου, σύμφωνα με τον οποίο, η αιτιολογία της αναιρεσιβαλλομένης απόφασης είναι αόριστη και αντιφατική, καθ' ό μέρος επικαλείται την ποιοτική και ποσοτική διαφοροποίηση του εκλογικού σώματος κατά την επαναληπτική ψηφοφορία, πρέπει, ομοίως, να απορριφθεί και αυτός ως αβάσιμος, αφού ο αναιρεσείων δεν ισχυρίζεται ότι με το δικόγραφο της εφέσεως προέβαλε κατά της ομοίας κρίσεως της πρωτοδίκου απόφασης ειδικότερους ισχυρισμούς σχετικά με τη σύνθεση του εκλογικού σώματος κατά την επαναληπτική ψηφοφορία, οι οποίοι έμειναν αναπάντητοι.

17. Επειδή, δεν προβάλλεται άλλος λόγος αναιρέσεως και πρέπει, συνεπώς, η υπό κρίση αίτηση να γίνει εν μέρει δεκτή και η υπόθεση, η οποία χρειάζεται διευκρίνιση κατά το πραγματικό, να αναπεμφθεί, κατά το αναιρούμενο μέρος, στο δικαστήριο που εξέδωσε την αναιρούμενη απόφαση για νέα νόμιμη κρίση.

Δ ι ά τ α ύ τ α

Δέχεται εν μέρει την υπό κρίση αίτηση

Αναιρεί εν μέρει την 660/1994 απόφαση του Διοικητικού Εφετείου Πατρών, στο οποίο και αναπέμπει την υπόθεση, κατά το αναιρούμενο μέρος, σύμφωνα με το αιτιολογικό.

Διατάσσει την απόδοση του κατατεθέντος παραβόλου και των αχρεωστήτως καταβληθέντων τελών και

Συμψηφίζει την δικαστική δαπάνη μεταξύ των διαδίκων.

Η διάσκεψη έγινε στην Αθήνα στις 3 Απριλίου, 30 Μαΐου, 6 και 7 Ιουνίου 1995 και 5 Φεβρουαρίου 1996 και η απόφαση δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση της 8ης Φεβρουαρίου 1996

Ο Πρόεδρος του Γ Τμήματος Ο Γραμματέας του Γ Τμήματος

Κ. Μ. Χαλαζωνίτης

Αντ. Γαϊτάνης